

« zurück blättern vor »

LANCKNECHT subst. m., ab 1500; auch *lancknet*, *lancknacht*, *lancknat*, *landcknecht*, *landsknecht*. **1** ‘Söldner, schwerbewaffneter Fußsoldat der dt. Infanterie im 15. und 16. Jh.’ – ‘żołnierz zaciężnej piechoty niemieckiej w XV i XVI w.’: 1500 ZsigBud 22, STP *Pueris lancznathom, qui venerant... ad dominum principem cum securibus, 4 hastis..., dedi II florenos.* o 1564 Mącz 183c, SPXVI *Lancearius, Drab Láncknet.* o 1566 RejPos 301, SPXVI *ábo czemu cie [o św. Piotrze] láncknechći nie niośą ná rámionach swoich / iáko sie dziś dzyeie około tych / ktorzy sie miánuią być ná mieyscu twoim?* o [LBel.] 1582 StryjKron 517, SPXVI *Krol mu Iágiel ná pomoc Márfszatká z Polaki Przyśtał / á Miśtrz też Prufki Landsknechtow z Krzyżaki.* o [arch.] †1896 Paw., SW *Lancnachi (landsknechty) wędrowni zložą się na kopje i siekiery.* o [arch.] (1912) 1923 Korzon Woj.I 290, DOR *Jako typowy dla Niemiec rodzaj wojska pieniężnego pojawiły się w 1488r. pierwsze chorągwie lancknechtów (...) na pograniczu Szwajcarii i Tyrolu.* – (SŁA), STP, SPXVI, MĄCZ, L, SWIL, SW (hist. daw.), DOR. **2** ‘ein Kartenspiel’ – ‘gra w karty, diabełek’: 1844 Bog.Wizer. I 134, DOR *Wist to elementarz sztuk wyzwolonych, na którym zaczynają sylabizować uczenie; faraon już szkoła wyższa; – lancknecht, to rezerwa fakultetu mistrzów.* o 1859 Wol.Dom. I 199, DOR *Rewanż dam zawsze panu dobr[odziejowi], w landsknechta, w sztosia, czy w faraona.* o [LBel.] 1896 Graj.Zbrod. 76, WIECZ *Gdzie indziej znowu odchodzi “landsknecht” (“lanc” w żargonie).* – (SŁA), SWIL, SW, DOR. ◇ **Var:** *lancknecht* subst. m., 1566 RejPos 301, SPXVI o [LBel.] (1912) 1923 Korzon Woj.I 290, DOR – (SŁA), SPXVI, SWIL, SW, DOR (hist. daw.); *lancknet* subst. m., [hapax] 1564 Mącz 183c, SPXVI – SPXVI, MĄCZ, L, SW (m. u.); *lancknacht* subst. m., [hapax] †1896 Paw., SW – nur SW (stp.); *lancknat* subst. m., 1500 ZsigBud 22, STP – (SŁA), STP; *landcknecht* subst. m., 1567 KwiatOpis B2, SPXVI – nur SPXVI; *landsknecht* subst. m., 1582 StryjKron 517, SPXVI o [LBel.] 1896 Graj.Zbrod. 76, WIECZ – SPXVI, SWIL, SW, DOR. ◇ **Etym:** nhd. *Landsknecht* subst. m., ‘Söldner; ein Kartenspiel’, GRI. ◇ **Der:** *lanc* subst. m., †1852 Wilk., SW *Pociągnij lanca, załóż baneczek, a będziesz chwata.* o [LBel.] 1896 Graj.Zbrod. 76, WIECZ, zuerst geb. SW, nur für Inh. 2; *lancus* subst. m., 1855 Bog.Wiz.II 222, WIECZ *Albo... albo... pożegnawszy wcześniej całe towarzystwo, upewniając, że jest trochę senny, dla późnej godziny, pociągnie gdzie na sztosika lub kochanego lancusia.* o [LBel.] 1904 Mucha nr 34 s.5, WIECZ *Jak przyńdzie zima, to lancus toto wykupi, a sak przybije.* Zuerst geb. SW, nur für Inh. 2; *landsknechcik* subst. m., [hapax] 1859 Wol.Dom.I 201, DOR *Po wielu sprytnych badaniach przyznał nareszcie, że wstąpił do pana Konstantego na landsknechcika.* Zuerst geb. DOR, nur für Inh. 2; *lans* subst. m., [hapax]

1884 Świd.Pisma 192, WIECZ, nur für Inh. 1. ❖ Das Wort scheint im 16. Jh. selten zu sein; LINDE hat nur einen einzigen Beleg aus MAĆZYŃSKI. SPXVI hat zwar 7, davon aber 1 aus MAĆZYŃSKI und 3 aus CALEPINUS.

« *zurück blättern vor* »